

Innst. O. nr. 56

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget frå kommunalkomiteen

Ot.prp. nr. 14 (2004-2005)

Innstilling frå kommunalkomiteen om lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg

Til Odelstinget

1. BAKGRUNN

1.1 Samandrag

I proposisjonen legg Arbeids- og sosialdepartementet fram forslag til ei ny lov om supplerande stønad for personar med kort butid i Noreg og tilsvarande redusert rett til ytingar frå folketrygda. Dersom dei manglande ytingane frå folketrygda ikkje vert kompenserte av ytingar frå utlandet, vert desse personane i regelen varige mottakarar av økonomisk sosialhjelp når dei når pensjonsalderen. Formålet med den nye lova er å garantere ei minste samla inntekt for denne gruppa.

Minstekravet for å få alderspensjon frå folketrygda er ei butid i Noreg på 3 år mellom fylte 16 og 67 år. For å få full pensjon, må ein ha ei butid på minst 40 år. Med kortare butid vert pensjonen tilsvarande redusert. Dei som kjem hit etter at dei har fylt 67 år, kan ikkje få alderspensjon. På den andre sida kan personar med tilleggspensjon få ytingar på nivå med eller høgare enn minstepensjon, sjølv om tida i Noreg er kortare enn 40 år.

Personar som vert rekna som flyktningar eller statslause etter FN-konvensjonane får full minstepensjon sjølv om dei ikkje fyller butidsvilkåra.

Personar frå EØS-landa og frå andre land som vi har trygdeavtale med, er sikra ytingar frå Noreg og frå heimlandet etter reglane i avtalane om trygdekoordinering.

Dei fleste tilfella med sosialhjelp vil vere innvandrarakar frå land i den tredje verda med lite utbygde sik-

ringssystem. Problemet er synleg alt i dag, sjølv om førstegenerasjonsinnvandrarakarane har ein låg gjennomsnittsalder. Venteleg vil det vere om lag dobbelt så mange som treng sosialhjelp som supplement til trygdeytingar i år 2020.

Økonomisk sosialhjelp er meint som ei mellombels og unntaksvis yting. Når sosialhjelpa må supplerer pensjonar frå folketrygda, er dette av langvarig karakter. Mange vil oppleve det som vanskeleg personleg å vere sosialklient over lengre tid. Kommunane får på si side auka utgifter over sosialhjelpsbudsjettet, og vert varsame med å ta imot personar i denne gruppa, som ofte blir verande urimeleg lenge i asylmottak i påvente av busetjing i ein kommune.

Ei stønadsordning for dei som får liten eller ingen pensjon frå folketrygda på grunn av kort butid i yrkesaktiv alder har vore oppe i Stortinget i samband med handsaminga av St.meld. nr. 50 (1998-1999) (Utjamningsmeldinga) og St.meld. nr. 6 (2002-2003) (Fattigdomsmeldinga).

Ved handsaminga av Storbymeldinga (St.meld. nr. 31 (2002-2003) bad kommunalkomiteen om ei snarleg løysing og viste til merknaden i Budsjettinnst. S. nr. 5 (2003-2004).

Arbeids- og sosialdepartementet har sett på ulike alternative løysingar, mellom anna ei ordning med refusjon til kommunane for sosialhjelp til einskilde grupper, men meiner at ei ny stønadsordning vil vere den beste løysinga.

Eit notat med ei skisse til stønadsordning vart sendt på høyring ved brev frå Sosialdepartementet 23. april 2004.

Arbeids- og sosialdepartementet konstaterer at det ikkje er nokon som kjem dårlegare ut etter innføringa av ei supplerande stønadsordning. Den supplerande ordninga må vurderast for seg, slik ein òg må gjere med folketrygda. Det kan ikkje vere diskriminering at det gjeld ulike reglar i dei to ordningane, der

folketrygda byggjer på oppteningskrav og den andre ordninga byggjer på eit individuelt behov for ytingar. Det er heller ikkje slik at innvandrarak er stengde ute frå folketrygda, tvert om vil det store fleirtalet i Noreg få heile eller mesteparten av den norske ytinga si derifrå. Samanlikna med økonomisk sosialhjelp, vil den nye stønadsordninga innebere viktige føremoner. Ytingane får eit sterkare preg av rettskrav, og stønadstakarane kan i større grad få ytingar i utlandet enn når det gjeld sosialhjelp. Dette inneber til dømes betre sjansar til å utøve retten til eit familieliv etter Menneskerettskonvensjonen artikkel 8.

1.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, frå Høgre, Peter Skovholt Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, frå Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, frå Kristeleg Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, og frå Senterpartiet, leiaren Magnhild Meltveit Kleppa, vil understreke behovet for at personar med lovleg opphald i Noreg vert sikra eit økonomisk fundament. Fleirtalet viser til at ei ordning med supplerande økonomisk stønad ved kort botid i Noreg vart varsla i Utjamningsmeldinga våren 1999. Ordninga var meint å gjelde eldre som ikkje hadde tent opp fulle rettar i folketrygda. Fleirtalet har ved fleire høve etterlyst ei oppfølging og seier seg nøgd med at forslaget no føreligg. Fleirtalet er samd med Regjeringa i at økonomisk sosialhjelp skal vere ei mellombels og unntaksvis yting og at ein difor må finne andre ordningar for dei som er avhengige av stønader på lang sikt.

Fleirtalet registrerer at Arbeids- og sosialdepartementet har vurdert ulike løysingar og har kome fram til at ei varig stønadsordning er den beste løysinga. Fleirtalet er samd med departementet i dette.

Fleirtalet merkar seg også at forslag til ny lov har vore ute på høyring, og at Regjeringa har teke omsyn til nokre av innvendingane som har kome. Fleirtalet er samd i at nivået på stønaden vert på linje med minstepensjonen i folketrygda og at ordninga vert iverksett frå 1. januar 2006.

Fleirtalet vil slå fast at dette skal vere ei ordning av varig og føreseieleg karakter for dei den gjeld. Ordninga må difor utformast på ein slik måte at den liknar ei trygdeordning.

Fleirtalet vil òg understreke at kommunane til no har hatt ekstrakostnad til sosialhjelp som ikkje er gottgjort frå staten. Dette har medført at fleire kom-

munar har vegra seg for å busetje eldre flyktningar. Fleirtalet ser det som positivt at ordninga både vil gi ei meir føreseieleg inntekt for den einskilde dette gjeld, samstundes som ordninga også vil fjerna eit hinder for raskare busetjing. Fleirtalet vil elles påpeike at det er viktig å vurdere erfaringane med ordninga når det har gått ei viss tid. Fleirtalet føreslår difor at ordninga vert evaluert etter 2 år.

Fleirtalet fremjar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei vurdering av følgjene av lov om supplerande stønad to år etter iverksetjing."

Fleirtalet viser elles til utfyllande merknader under dei respektive kapitla.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, viser til at utlendinger med opphold på humanitært grunnlag, arbeidsinnvandrere og nordmenn med lengre utenlandsopphold, og som ikke har 40 års botid i landet, ikke har rett til full alderspensjon fra folketrygden. Disse medlemmer viser videre til at dersom botiden er under 3 år i aldersperioden 16-67 år gis det ingen stønad fra folketrygden. Disse personkretsene vil derfor være avhengig av sosialhjelp, noe disse medlemmer finner akseptabelt og rettferdig.

Disse medlemmer registrerer at flyktninger (etter FN-konvensjonen) har rett til minstepensjon etter folketrygdens regler uavhengig av botid.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringens forslag innbefatter en egen "pensjonsordning" for personer med kort botid i landet. Videre registrerer disse medlemmer at "særordningen" skal være en behovsprøvd ekstraytelse som skal representere differansen mellom en fastsatt minimumsinntekt (90 pst. av minstepensjon) og den reelle inntekten, og at dersom den reelle inntekten overstiger minimumsinntekten ytes det ingen pensjonsytelser. Videre skal inntekt eller pensjon fra utlandet regnes med i den reelle inntekten.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets merknader i Innst. S. nr. 222 (1999-2000), hvor Fremskrittspartiet allerede på det tidspunkt avviste en særskilt ordning for pensjonister med kort botid i Norge.

Disse medlemmer viser til at begrunnelsen den gang som nå, ligger i at det vil være urettferdig at denne personkretsen skal motta ytelser fra folketrygden, som nordmenn har brukt 40 år på å tjene opp. Disse medlemmer mener forslaget fra Regjeringen om at eldre innvandrere som kommer til Norge skal få tilnærmet minstepensjon, uten å ha botid, vil virke svært urettferdig på nordmenn som har lang bo-

tid (opptjening) i Norge, men som kan få mindre pensjon enn innvandrere uten opptjening. Dette vil særlig gjelde minstepensjonister, men vil sannsynligvis også skape sterke reaksjoner fra personer med tilleggspensjon.

Disse medlemmer vil igjen vise til at for å oppnå fulle ytelser kreves det 40 års botid/opptjening i Norge både for minstepensjonister som ikke har vært yrkesaktive og for personer med yrkesaktiv bakgrunn.

Disse medlemmer vil i tillegg vise til at både utlendingeloven og EØS-avtalen regulerer at far eller mor til en person som er i Norge, bare får komme til Norge dersom de kan bli forsørget av personen som er her.

Disse medlemmer viser til at Arbeids- og sosialdepartementet har sett på ulike løsninger, bl.a. en ordning med refusjon til kommunene for sosialhjelp til bestemte grupper. Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet har hatt et ønske om å fjerne den økonomiske byrden det er for kommunene å ha innvandrere uten pensjon på sosialbudsjettene.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til at Stortinget i løpet av vårsesjonen sannsynligvis vil behandle egen sak vedrørende "ny velferdsetat".

Disse medlemmer finner det imidlertid naturlig å behandle stønadsordning til grupper med kort botid i Norge og andre grupper når denne etaten er etablert.

Disse medlemmer vil med denne bakgrunn avvise hele proposisjonen.

2. AVGRENSING AV PERSONKRINSEN OG OPPHALD I UTLANDET

2.1 Samandrag

2.1.1 Spørsmålet om ei aldersgrense

Departementet foreslår at den supplerande stønadsordninga får ei aldersgrense på 67 år, dvs. den same aldersgrensa som for alderspensjon frå folketrygda. Det skal likevel ikkje vere noko vilkår at ein stønadstakar har rett til slik pensjon. Dette ville stenge ute dei som kjem til Noreg så seint i livet at dei ikkje vil kunne få ei butid på 3 år før pensjonsalderen, og som difor aldri kan få ein vanleg alderspensjon. Det er denne gruppa som kanskje har mest bruk for ei supplerande ordning.

Ein viser til § 3 første leddet i lovforslaget.

2.1.2 Bustad i Noreg

Departementet foreslår at "busett i Noreg" skal innebere å vere registrert i folkeregisteret og ha opp-

haldsløyve etter utlendingslova som gir grunnlag for busetjing i Noreg.

Ein viser til § 3 første leddet i lovforslaget.

2.1.3 Forsørgde familiemedlemmer i oppstigande linje

Av utlendingslova og EØS-avtalen følgjer at far eller mor til ein person som er i Noreg berre får kome hit dersom dei kan bli forsørgde av personen som er her. Reglane tek sikte på å unngå at desse familiemedlemmene i oppstigande linje vert ei belastning for velferdsordningane.

Departementet meiner det er vesentleg i desse sakene at underhaldskravet i utlendingslova er ein realitet i det minste i den første tida i Noreg. Det ville vere uheldig dersom ein kunne ta far eller mor til Noreg og utan vidare overføre ansvaret for underhaldet til det offentlege.

Det vil ligge nærare å gi supplerande stønad når familiemedlemmen i oppstigande linje har vore i Noreg i lengre tid. Ikkje minst gjeld dette når personen har fått løyve til å busetje seg i Noreg fast. I denne samanhengen vil ein kunne byggje på ordninga i utlendingslova med opphaldsløyve som gir grunnlag for busetjing i Noreg etter tre år. Departementet foreslår difor at forsørgde familiemedlemmer i oppstigande linje skal kunne få supplerande stønad når dei har fått løyve til å busetje seg fast i Noreg.

Ein viser til § 3 andre leddet i lovforslaget.

2.1.4 Opphald i institusjon

Departementet foreslår etter dette at supplerande stønad ikkje vert gitt under langvarige opphald i institusjon der opphaldet vert dekt av det offentlege. I tråd med forslaget frå Rikstrygdeverket, foreslår ein at ytingane skal falle bort frå same tid som ytingane frå folketrygda etter folketrygdlova § 3-27, dvs. når opphaldet i institusjonen varar utover ein kalendermånad etter den månaden då vedkomande vart innlagt.

Ein viser til § 12 i lovforslaget og til merknadene til denne paragrafen.

2.1.5 Opphald i utlandet

Departementet foreslår at retten til supplerande stønad skal falle bort dersom ein person oppheld seg eller har tenkt å opphalde seg i utlandet i meir enn tre månader i samanheng eller i meir enn tre månader i alt i eit kalenderår.

Vidare foreslår departementet at lova får eksplisitte reglar om når retten til stønad skal falle bort på grunn av for langt opphald i utlandet. Ved eit utanlandsopphald som er meint å vare i meir enn tre månader, bør ytinga bli stoppa frå og med månaden etter den månaden då utanlandsopphaldet tok til. I andre tilfelle bør ytingane bli stoppa frå og med månaden

etter den månaden då utanlandsopphaldet har vara i tre månader eller summen av utanlandsopphalda i eit kalenderår utgjer tre månader. Resultata vil i og for seg svare til resultata etter dei vanlege reglane om verknaden av endringar, sjå lovforslaget § 11 første og andre leddet, men det kan oppstå tvil om korleis ein skal forstå desse reglane nett i denne samanhengen, særleg i situasjonen med utanlandsopphald som er meint å vare i meir enn tre månader. Lova bør vere heilt klår på dette punktet.

Departementet foreslår vidare at lova får ein heimel som gjer det mogleg å gi ytingar i lengre tid dersom heimreisa til Noreg vert forseinka på grunn av eigen sjukdom. Slik forlenging bør berre bli gitt dersom stønadstakaren legg fram fullgod dokumentasjon. Det vil kunne vere andre tilfelle der det kan framstå som rimeleg å gi ytingar i lengre tid enn lova opnar for, men ein generell heimel for dette vil vere vanskeleg å praktisere. Ein foreslår difor at unntaket nå vert avgrensa til sjukdomstilfella, og at ein i tilfelle supplerer lova med andre konkrete tilfelle dersom røynsleane i praksis gir grunnlag for det.

Ein viser til § 4 i lovforslaget.

2.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, er samd med Regjeringa i at den supplerande stønadsordninga no skal avgrensast til å gjelde personar over 67 år. Fleirtalet meiner likevel at det vil vere behov for å vurdere ytterlegare utviding av personkrinsen, t.d. til å gjelde uføre over 60 år og yngre psykisk eller fysisk funksjonshemma. Dette er spørsmål som også er reiste i høyringsrunden. Fleirtalet foreslår difor at Regjeringa vurderer om ordninga også skal gjelde desse gruppene.

Fleirtalet fremjar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa vurdere om lov om supplerande stønad skal utvidast til å gjelde andre grupper enn personar over 67 år."

Fleirtalet er elles samd med Regjeringa i at ein med busett i Noreg legg til grunn at personen er registrert i folkeregisteret og har opphaldsløyve etter utlendingslova med grunnlag for busetjing i Noreg.

Fleirtalet støttar også Regjeringa si vurdering av at forsørgde familiemedlemmer i oppstigande linje skal kunne få supplerande stønad når dei har fått løyve til å busetje seg fast i Noreg.

Fleirtalet meiner at ved opphald i institusjon skal supplerande stønad handsamast på same vis som for ytingar frå folketrygda.

Fleirtalet viser til at Regjeringa ved opphald i utlandet foreslår ein strammare praksis enn det som gjeld ved ytingar frå Folketrygda. Fleirtalet ser at det er naudsynt å sikre at ordninga skal gå til utgifter til opphald her i landet og støttar Regjeringa sitt forslag.

3. STØNADSNIVÅET I EI SUPPLERANDE ORDNING

3.1 Samandrag

Utmålinga av ytingar frå ei supplerande ordning må skje ut frå eit standardnivå eller garantinivå. Supplerande stønad vert berre gitt dersom summen av dei andre inntektene til stønadstakaren er lågare enn dette garantinivået.

Utgangspunktet ved fastlegginga av nivået vil naturleg vere minsteytingane i folketrygda. Dette er det nivået som er fastlagt for personar som har minst 40 år i Noreg i yrkesaktiv alder. Kjenneteiknet på dei som høyrer til i målgruppa for ei supplerande ordning er at dei ikkje fyller dette kravet om butid.

Departementet foreslår at full supplerande stønad skal utgjere

- a) 1,6433 G for kvar av ektemakane når begge har fylt 67 år.
- b) 2,2933 G for stønadstakarar med ein ektemake under 67 år.
- c) 1,7933 G for stønadstakarar som er einslege.
- d) Stønadsbeløpa i bokstavane a til c skal aukast med 0,4 G for kvart barn under 18 år som stønadstakaren forsørgjer. I saker der begge ektemakane har fylt 67 år, skal denne auken av ytinga gå til den av ektemakane som har lågast inntekt.
- e) Stønadsbeløpet i bokstav b og tillegget for forsørgt barn etter bokstav d gjeld berre dersom respektive ektemaken og barnet bur saman med stønadstakaren i eitt hushald.
- f) Eit barn vert ikkje rekna som forsørgt dersom det har høgare inntekt enn G.
- g) Retten til auka ytingar på grunn av ektemake under 67 år eller barn gjeld berre dersom ektemaken eller barnet ikkje oppheld seg i utlandet i lengre tid enn fastsett i lovforslaget § 4.
- h) Sambuarar og registrerte partnarar skal reknast som ektemakar i denne samanhengen. Som sambuarar reknast alle som lever saman som ektefolk utan å vere gifte med kvarandre.

Departementet viser til § 2 andre leddet og § 5 i lovforslaget. Forslaget gir følgjande fulle årlege stønadsattsar og beløp (G = 58 778 kroner, beløp utan avrundingar på grunn av utbetalingsreglane):

Tabell 1 Stønadsattsar

Tilfelle	Stønadsatts - andel av G	Stønadsatts i kroner
Einsleg.....	1,7933	105 407
Med ektemake under 67 år.....	2,2933	134 796
Stønad til kvar av ektemakane når begge har fylt 67 år.....	1,6433	96 590
Tillegg for forsørgt ektemake*.....	(0,5)	(29 389)
Tillegg per forsørgt barn.....	0,4	23 511

* Tillegget for ektemake er integrert i stønadssatsen for ein person med ektemake under 67 år og framgår ikkje på anna vis i lova.

3.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, er samd i at utmålinga av ei supplerande ordning skal skje ut frå eit standardnivå eller minstenivå. Fleirtalet støttar at utgangspunktet er minsteytingane i folketrygda og seier seg også samd i dei forslag til innretning og avgrensingar som departementet foreslår.

4. GJENNOMFØRINGA AV BEHOVS-PRØVINGA

4.1 Samandrag

Sett i høve til målgruppa for ei supplerande stønadsordning, er det klart at behovsprøving av denne ytinga i det vesentlege vil innebere inntektsprøving. Ein kan ikkje vente at personar i denne gruppa vil ha særleg formue. Ordninga bør likevel opne for å ta omsyn til dette dersom einskilde likevel skulle ha formue av ein viss storleik.

Hovudpunktet ved utforminga av ein ny stønadsordning vert likevel reglane for inntektsprøving. Behovet for supplerande stønad er som tidlegare nemnd individuelt, og ytingane bør avkortast i samsvar med den samla inntekta hos stønadstakaren. Samstundes er det viktig at arbeidet for trygdeetaten vert minst mogleg.

Departementet foreslår:

- Alle former for inntekt skal inngå ved inntektsprøvinga av supplerande stønad, pensjonsinntekt, kapitalinntekt og arbeidsinntekt, norske inntekter så vel som inntekter frå utlandet. Inntekt hos ektemake, sambuar eller registrert partnar inngår i prøvinga.
- Ytingane til ektemakar som begge har fylt 67 år, vert inntektsprøvde for seg. Dersom ein av ektemakane har ei høgare inntekt enn full supplerande stønad, skal den overskytande delen av inntekta takast med ved prøvinga av ytingane til den andre ektemaken.

- Inntekt som inngår i prøvinga skal gå til frådrag i stønaden krone for krone.
- Supplerande stønad skal utgjere eventuell positiv differanse mellom full supplerande stønad og inntektene som inngår i prøvinga.
- Supplerande stønad vert prøvd mot formue, men ikkje vanleg bolig eller andre vanlege ting til dagleg bruk for stønadstakaren. Departementet får heimel til å gi forskrift til utfylling av lova.

Departementet viser til §§ 6, 7 og 8 i lovforslaget.

4.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, meiner det er viktig at behovsprøvinga skjer etter klare og enkle reglar. Fleirtalet meiner departementet sitt forslag i utgangspunktet synest oversiktleg og praktikabelt, og viser til at reglar for behovsprøving også er eit område som eventuelt kan endrast når ordninga vert evaluert. Fleirtalet vil understreke at supplerande stønad også kan prøvast mot formue, men ikkje mot ein bustad av vanleg standard eller andre eigendelar som fell inn under omgrepet ting til dagleg bruk. Fleirtalet gir departementet heimel til ei eventuell utfylling av lova gjennom forskrift på dette punktet.

5. KONTROLL

5.1 Samandrag

Vilkåra for ytingar frå den supplerande stønadsordninga gjer det naudsynt med kontroll i høve til inntekt og formue og i høve til opphald i utlandet. Kontrollen må vere meir omfattande enn for ytingar frå folketrygda, særleg når det gjeld opphald i utlandet.

Departementet peikar på at Riksrevisjonen ved fleire høve har retta kritikk mot at kontrollen i trygdeetaten ikkje har vore god nok, slik at ytingar er gitt med uriktige beløp. Ein legg difor til grunn at den nye lova om supplerande stønad bør ha minst dei same

heimlane for trygdeetaten som i folketrygda til å hente opplysningane sjølv.

Dersom trygdekontoret er i tvil om inntektsopplysningane dei har fått er korrekte, bør dei - dersom det er vanskeleg å skaffe god dokumentasjon på annan måte - kunne løyse eventuelle kontrollproblem ved å påleggje stønadstakaren ei plikt til å dokumentere at opplysningane stemmer. Dersom stønadstakaren ikkje skaffar dokumentasjonen, bør retten til stønaden falle bort så lenge det er tvil om vilkåra er oppfylte.

Departementet foreslår følgjande:

- a) Supplerande stønad vert gitt for 12 månader om gongen. Ved søknad om stønad eller om forlenging av stønadsperioden må søkjaren møte personleg på trygdekontoret.
- b) Det vert innarbeidd reglar i den nye lova om stønadstakaren si plikt til å gi opplysningar om inntekt og formue og andre tilhøve som verkar inn på retten til supplerande stønad, etter mønster av dei tilsvarande reglane i folketrygdlova.
- c) Det vert innarbeidd reglar slik at trygdeetaten kan hente opplysningar som nemnd i bokstav b, tilsvarande reglane i folketrygda.
- d) Opplysningsplikta for stønadstakaren og heime-len for trygdeetaten til å hente opplysningar skal gjelde tilsvarande for stønadstakaren sin ektemake eller sambuar.
- e) Trygdeetaten kan setje som vilkår for å gi stønad eller halde fram med å utbetale stønad at stønadstakaren eller ektemaken/sambuaren legg fram dokumentasjon om tilhøve som gjer det usikkert om vilkåra for ytinga er oppfylte.
- f) Det vert innarbeidd heimel for departementet til å gi forskrift om kontroll, mellom anna med sikte på eventuelt å påleggje personleg frammøte på trygdekontoret etter nærare reglar i tillegg til plikta til personleg frammøte etter bokstav a.

Ein viser til lovforslaget § 11 første leddet og til §§ 18, 19, 20 og 21.

5.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, meiner mottakarar av supplerande stønad slik ordninga no er utforma vil vere å rekne som varige stønadmottakarar.

Fleirtalet vil understreke at eit stønadsregime der søknad må fremjast kvar 12. måned vil medføre auka administrative kostnader. Fleirtalet legg til grunn at ei ny ordning må følgjast tett, og støttar difor i denne omgang Regjeringa sitt forslag. Fleirtalet

viser til forslaget om evaluering og meiner dette er ei side ved ordninga som bør evaluerast.

6. LÅGE STØNADSBELØP, JUSTERING OG UTBETALING AV YTINGAR MV.

6.1 Samandrag

6.1.1 Låge stønadsbeløp

Arbeids- og sosialdepartementet meiner at det bør fastsetjast ei beløpsgrense, slik at den supplerande stønaden berre vert gitt dersom stønadsbeløpet vert minst så høgt som dette beløpet. Kostnadene ved å administrere ei sak og ved utbetalinga av ytingar talar for dette. Sett på bakgrunn av målet med den nye lova, bør minstebeløpet ikkje vere for høgt. Departementet meiner òg at det vil vere ei føremon å få ei beløpsgrense som ikkje må regulerast særskilt.

Etter ei samla vurdering vil departementet foreslå at supplerande stønad ikkje vert utbetalt dersom stønaden er lågare enn to prosent av full supplerande stønad etter lovforslaget § 5 første leddet bokstav a (nivået for einslege stønadstakarar) utan tillegg for forsørgde barn. Med eit grunnbeløp på 58 778 kroner vert grensa 2 108 kroner per år og 176 kroner per måned.

Ein viser til lovforslaget § 9 og merknadene til denne paragrafen.

6.1.2 Justering av fastsett stønad

Den nye lova må ha reglar om kva som skal skje når inntektene endrar seg over tid.

Grensa for endring av stønaden ved inntektsendringar vert avgjerande for når stønaden skal setjast opp eller ned. Det er viktig at ein ikkje får for mange endringssaker, men dette må vurderast i høve til utslaga for stønadstakarane. Det vil generelt heller ikkje vere heldig at ytingane er høgare eller lågare enn den faktiske inntekta skulle føre til. Departementet foreslår at inntektsendringar skal føre til endringar i stønaden når stønaden som følgje av dette vil gå opp eller ned med minst 10 pst. Dette tilsvarar grensa i praksis i folketrygda.

Det er òg andre tilhøve som vil kunne føre til endringar i stønaden, til dømes endringar i sambuarskap eller at eit forsørgt barn fyller 18 år. Departementet foreslår difor at lova får ei generell utforming.

Ein viser til lovforslaget § 10.

6.1.3 Reglar for utbetaling og etterbetaling

Departementet vil peike på at ytingane frå ei supplerande stønadsordning skal dekkje dei daglege behova til stønadstakaren. Ytinga er meint å erstatte, heilt eller delvis, behovet for økonomisk sosialhjelp i den aktuelle gruppa, og stønadstakarane vil normalt ha vore klientar på sosialkontoret i perioden som det

vil vere aktuelt å gi etterbetaling av ytingar for. Det vil ikkje vere tenleg å leggje opp til etterbetaling for lange periodar. Arbeids- og sosialdepartementet meiner at ein bør kunne leggje til grunn hovudregelen i folketrygdlova § 22-13 tredje leddet om etterbetaling i tre månader. Regelen gjeld for dei fleste av ytingane frå folketrygda, til dømes for uførepensjon.

Av dei same grunnane meiner departementet at det heller ikkje er aktuelt å opne for utvida etterbetaling av supplerande stønad når feil på trygdekontoret er årsaka til at ytinga ikkje er gitt tidlegare.

Departementet foreslår at supplerande stønad berre vert gitt i inntil tre månader før den kalendermånaden då søknaden om stønad vart sett fram. Det skal heller ikkje vere opning for å krevje kompensasjon for tapte terminar etter lova om skadebot eller etter alminnelege erstatningsrettslege reglar. Tilsvarande skal ein ikkje gi renter eller eventuell erstatning for rentetap.

Departementet foreslår i tillegg at det vert gitt reglar om utbetaling av ytingar mv. i tråd med reglane for månadsvisse ytingar i folketrygda.

Stønadstakaren vil ofte ha hatt økonomisk sosialhjelp i heile eller delar av perioden som ei etterbetaling av supplerande stønad refererer seg til. Det er her behov for ei samordning, ettersom det ikkje er meininga at stønadstakaren skal ha begge stønadene fullt ut. Departementet finn at den enklaste løysinga vil vere at trygdeetaten av eige tiltak gjer frådrag i den supplerande stønaden for sosialhjelp som er gitt i etterbetalingsperioden.

Ein viser til § 11 i lovforslaget.

6.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, støttar forslaget i proposisjonen.

7. ANDRE SPØRSMÅL

7.1 Samandrag

7.1.1 *Tilbakekrevjing av feilutbetalte ytingar*

Departementet foreslår at lova om supplerande stønad får ein paragraf som gir heimel for å krevje attende feilutbetalte ytingar dersom stønadstakaren forsto eller burde ha forstått at utbetalinga grunna seg på ein feil. Mønsteret er den tilsvarande regelen i bidragsinnkrevjingslova § 14 nr. 2 snarare enn dei meir kompliserte reglane i folketrygdlova § 22-15.

Forslaget inneber vidare at beløp som vert krevde attende kan bli avrekna i framtidige terminar av supplerande stønad eller andre ytingar til livsopphald, men slik at avrekninga er avgrensa til 10 pst. av dei

aktuelle terminbeløpa. Dette tilsvarar ordninga etter folketrygdlova § 22-16 (sjå òg den same lova § 22-15 tredje leddet).

Ein viser til § 13 i lovforslaget.

7.1.2 *Finansiering*

Det vert lagt til grunn at utgiftene til supplerande stønad skulle dekkjast av det ordinære statsbudsjettet. Dette er mellom anna vesentleg for å få unntak frå eksportkravet i EØS-avtalen. Departementet foreslår at dette vert slått fast i den nye lova § 14, som er utforma etter mønster av barnetrygdlova §§ 20 og 21.

7.1.3 *Handsaminga av saker*

Ein viktig del av reglane for handsaming av saker om supplerande stønad er omtalte i kapittelet om kontroll (kapittel 5 i innstillinga). Det er òg bruk for andre reglar, som i store trekk kan byggje på dei tilsvarande reglane i folketrygda. Departementet foreslår:

- a) I § 15 i den nye lova vert det bestemt at reglane i forvaltningslova gjeld for handsaminga av sakene, men med dei unntaka som framgår av lova (tilsvarande er bestemt i folketrygdlova § 21-1).
- b) I § 16 vert det bestemt at Rikstrygdeverket avgjer saker etter lova, men slik at avgjerda kan bli delegert til anna organ i trygdeetaten (tilsvarande er bestemt i folketrygdlova § 20-2). Rikstrygdeverket vil vurdere nærare om desse sakene skal avgjerast lokalt på trygdekontoret eller om handsaminga skal leggjast til anna organ med sikte på å sikre særleg kompetanse på dette området. Det einskilde trygdekontoret vil ofte ha få slike saker.
- c) I § 17 vert det bestemt at søknad om supplerande stønad skal setjast fram for trygdekontoret på bustaden, som har plikt til å hjelpe til med å fylle ut det aktuelle skjemaet (tilsvarande er bestemt i folketrygdlova § 21-2, sjå òg forvaltningslova). Det vert presisert at søkjaren må møte personleg i samband med søknaden.
- d) I § 22 vert det bestemt at saker etter lova kan ankast inn for Trygderetten. For saker etter folketrygdlova framgår dette av same lova § 21-12, som inneheld ei rekkje andre reglar om anke og klage. Etter forslaget til § 22 i lova om supplerande stønad skal desse reglane gjelde så langt dei høver. Departementet har vurdert om ei anna ordning for anke eller klage kunne vere aktuelt for saker om supplerande stønad, men har ikkje funne grunnlag for dette.
- e) I § 23 vert det vist til andre saksbehandlingsreglar mv. i folketrygda, som skal gjelde for saker om supplerande stønad så langt dei høver. Dette gjeld folketrygdlova §§ 20-8 (revisjon), 21-9 (teieplikt), 21-10 (behandlingstid og plikt til

skriftleg melding om vedtak), 21-11 (heimel for Rikstrygdeverket til å gjere om vedtak i underordna organ), 22-1 (utbetaling til den som har rett til ytinga), 22-6 (utbetaling til sosialkontoret eller andre når stønadstakaren ikkje kan disponere ytinga sjølv) og 22-18 (utbetalingsmåten for ytingar).

7.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, støttar forslaga i proposisjonen.

8. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSAR

8.1 Samandrag

8.1.1 *Utvidinga av EØS-området og ei supplerande stønadsordning*

Trygdereglane i EØS-avtalen vil styrke retten til ordinære trygdeytningar for personar frå dei nye EU-landa. Fleire vil få alderspensjon frå folketrygda, og fleire vil få ytingar frå heimlandet under opphald i Noreg. Styrkinga av pensjonsrettane for dei nye EØS-borgarane i Noreg vil vere mest markert når det gjeld uførepensjon, der ein kan få saker som ikkje kvalifiserer for ytingar i dag, men som kan få samla ytingar godt over minstenivået når EØS-reglane slår inn. Dette vil sjølvstøtt etter kvart verke inn på ytingane som alderspensjonistar i Noreg.

Styrkinga av den ordinære pensjonsretten for personar frå dei nye EU-landa har til konsekvens at det gjennomsnittlege behovet for sosialhjelp og/eller supplerande stønad vert redusert for denne delen av innvandrarbefolkninga. Utan vesentlege endringar i migrasjonen mellom Noreg og desse landa vil resultatet av det utvida EØS-området bli at utgiftene til sosialhjelp og til ei ny supplerande stønadsordning går ned. Auka migrasjon vil i tilfelle redusere denne effekten.

Slik det ser ut i dag, med den overgangsordninga på arbeidsmarknaden som Noreg har etablert, vil utvidinga av EØS-området først og fremst auke utgiftene til dei ordinære trygdeordningane. Den supplerande stønadsordninga vert venteleg billegare å etablere. I denne samanhengen må ein òg vere merksam på forslaget om at eldre personar med opphaldsløyve i Noreg som forsørgde familiemedlemmer, ikkje skal få tilgang til den supplerande stønadsordninga før dei har løyve til varig busetjing her. I dei første åra ville det mest vere denne gruppa som ville kunne innebere eit auka press mot den nye ordninga, som etter forslaget skal få ei aldersgrense på 67 år.

8.1.2 *Utgiftene til supplerande stønad*

Utgangspunktet er ein personkrins på om lag 4 900 personar i 2002, som det reknast med vil auke til om lag 5 900 personar i 2005 og 6 400 personar i 2006.

Den gjennomsnittlege butida i Noreg som gir rett til pensjon vert rekna å auke frå 12,84 år i 2002 til 13,66 år i 2005 og 14,47 år i 2006. Årsaka til auken er ei høgare gjennomsnittleg butid hos dei nye årskulla som når pensjonsalderen i 2005/2006 enn gjennomsnittet i 2002.

Det er lagt til grunn at 43,6 pst. av populasjonen ikkje vil vere aktuelle for supplerande stønad på grunn av full grunnpensjon og/eller tilleggspensjon utover særtillegget.

Utgiftene til supplerande stønad på årsbasis vert rekna til 150 mill. kroner i 2006. Talet er usikkert. Dette gjeld mellom anna i høve til korleis dei nærare vilkåra for ytingar etter lovforslaget vil verke inn på utgiftene, til dømes forslaga om at ein skal ta omsyn til sambuarskap på same måten som ekteskap (sjå lovforslaget § 2 andre leddet) og at personar under lengre opphald i institusjon ikkje skal få ytingar (sjå lovforslaget § 12). Ein har ikkje data som gir grunnlag for å rekne på dette. Tilsvarende er det usikkert kor mange stønadstakarar ein får i ordninga. Talet dei næraste åra vil venteleg utgjere ein stad mellom 1 700 og 2 500 personar.

8.1.3 *Reduserte utgifter til sosialhjelp*

Etableringa av ei supplerande stønadsordning vil innebere reduserte utbetalingar frå sosialkontora. Totalutgiftene til sosialhjelp i 2006 utan ei supplerande stønadsordning og utan reduksjonar på grunn av EØS-utvidinga frå 1. mai 2004 kan reknast til 164 mill. kroner. Utgangspunktet er utgiftene i 2002 oppjusterte med ein årleg auke i mottakarane av sosialhjelp på 5 pst. og ein auke i utbetalingane per person på 2 pst. per år. Innsparinga i sosialhjelp i 2006 på grunn av innføringa av den supplerande stønadsordninga vert rekna å utgjere i gjennomsnitt 70 000 kroner per sak, 135 mill. kroner i alt. Talet vil bli revidert i samband med budsjettframlegget for 2006.

8.1.4 *Administrative konsekvensar*

Ressursbehov i trygdeetaten vil dels gjelde utgifter til utvikling av IT-støtte, dels ressursar til det kontinuerlege arbeidet med sakene, inkludert kontrolltiltak.

Eingongskostnadene ved å innarbeide den foreslåtte supplerande stønadsordninga i IT-opplegget for trygdeetaten reknar Rikstrygdeverket til 6 mill. kroner, med ein utviklingsperiode på 16 månader. I tillegg kjem opplæringskostnader på om lag 0,5 mill. kroner.

Dersom ein legg til grunn at det kjem 2 500 søknader i innføringsåret, vil arbeidet med handsaminga av søknadene ifølge Rikstrykdeverket utgjere om lag 12 årsverk. Ein kan leggje til 3-4 årsverk for kontrollarbeid i dette året. Ressursbehovet tilsvarar i alt om lag 7 mill. kroner.

I åra etter innføringsåret vil kontrollarbeidet vere den vesentlegaste delen av arbeidet. Talet personar med supplerande stønad vil dei to første påfølgjande åra venteleg ligge mellom 2 000 og 3 000, og arbeidet med kontroll vil då i følgje Rikstrykdeverket utgjere 12-15 årsverk, tillagt 2-3 årsverk for handsaming av nye søknader (venteleg mellom 300 og 600 dei første to åra), tilsvarande om lag 7,5 mill. kroner.

Innføringa av ei supplerande stønadsordning vil innebere mindrearbeid for sosialkontora. Den administrative innsparinga som det er mogleg å ta ut, vert rekna til 4 mill. kroner.

8.1.5 Dekning av utgiftene til utbetalingar og administrasjon

Utgiftene til utbetaling og administrasjon av yttingar etter den nye stønadsordninga er tenkt innekte ved ein reduksjon i rammeoverføringa til kommunane tilsvarande innsparinga i økonomisk sosialhjelp og administrativ innsparing på sosialkontora, og ved andre omdisponeringar på budsjetta til Arbeids- og sosialdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. I åra etter innføringsåret vil stønads- og administrasjonsutgiftene gå over Arbeids- og sosialdepartementet sitt budsjett på vanleg måte.

8.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, registrerer at Regjeringa legg opp til å finansiere ordninga ved å redusere rammeløyvingane til kommunesektoren. Fleirtalet viser til at departementet grunnjev dette med mindre behov for sosialhjelp. Fleirtalet er usamd i ei slik vurdering. Fleirtalet vil understreke at dette er ein kostnad som kommunane aldri burde hatt og som dei no i fleire år har hatt grunn til å tru vart endra. Fleirtalet viser til at noko av bakgrunnen for denne saka er å avlaste dei kommunale sosialhjelpsbudsjetta med utgifter til varige stønadsmottakarar. Då kan ein ikkje på same tid leggje til grunn at ordninga skal finansierast gjennom reduserte inntekter til kommunane. Fleirtalet går såleis imot at ordninga skal finansierast ved ein reduksjon i rammeoverføringane til kommunane.

Fleirtalet fremjar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa iverksetja lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg

utan å gjere uttrekk i rammeoverføringane til kommunane."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti stiller seg bak departementets forslag om å kutte i kommunerammene til finansiering av den nye ordningen. Disse medlemmer vil fremheve hvor viktig denne ordningen er for de det gjelder, og ønsker ikke å forsinke behandlingen av saken.

Disse medlemmer vil fremheve at den foreslåtte ordningen på sikt vil være lønnsom for kommunesektoren. Begrunnelsen for dette er at utgiftene til supplerende stønad ventes å stige sterkt i årene etter 2010. Det samme vil gjelde utgiftene til sosialhjelp, dersom den supplerende ordningen ikke gjennomføres. Disse medlemmer vil presisere at kuttet i kommunerammene er begrenset til de langt mer beskjedne virkningene i innføringsåret. Det er ikke meningen at økningen i utgiftene til supplerende stønad i kommende år skal føre til nye kutt i kommunerammene. Disse medlemmer viser i så henseende til proposisjonens punkt 11.5.

9. IVERKSETJING

9.1 Samandrag

Etter rådsforordning 1408/71 artikkel 10 kan ein ikkje stogge utbetalinga av pensjonsyttingar og andre yttingar av di pensjonisten flyttar til eit anna EØS-land. Tilsvarande har ein arbeidstakar krav på pensjon utan omsyn til nasjonale krav om bustad, sjølv om vedkomande bur i eit anna EØS-land når spørsmålet om å tilstå ytinga oppstår.

Etter forordninga artikkel 10a kan yttingar i visse tilfelle avgrensast til busette personar.

Ei ny supplerande stønadsordning vil i prinsippet vere omfatta av EØS-avtalen og eksportreglane der. Ytinga er likevel av ein slik art at Noreg kan rekne med å få eksportunntak.

Spørsmålet om eksportunntak i EØS er vesentleg i høve til om ein bør etablere ei supplerande ordning. Dersom stønadstakarane skulle få ytinga utbetalt til seg etter at dei har flytta frå Noreg, ville dette snu om på heile grunnlaget for ordninga.

Formelt sett kan ikkje eit eksportunntak tingast inn i EØS-avtalen før etter at ordninga er etablert i lov. Departementet finn på bakgrunn av dette at ei ny lov om supplerande stønad i utgangspunktet ikkje bør tre i kraft før ein har fått på plass eit unntak frå eksportplikta etter rådsforordning 1408/71.

Sak om unntak frå eksportplikta kan takast opp ved dei relevante EØS-organa med ein gong lova er på plass og medan den praktiske implementeringa i trygdeetaten vert førebudd. Kor lang tid det tek å tinge inn eit eksportunntak vil kunne variere. Spørsmå-

let om unntak for den tilsvarande svenske ordninga tok ca. eitt år.

Departementet foreslår etter dette at den nye lova trer i kraft frå det tidspunktet Kongen bestemmer. Etter tilhøva kan det vere vanskeleg å få iverksett lova før 1. januar 2006.

9.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, legg til grunn at Regjeringa syter for at lov om supplerande stønad vert gjeve unntak frå eksportplikta etter EØS-avtalen. Fleirtalet legg vidare til grunn at lova vert iverksett frå 1. januar 2006.

10. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjere slike

vedtak:

A.

Vedtak til lov

om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg

Kapittel 1. Formål - definisjonar

§ 1 Formålet med lova

Formålet med lova er å garantere ei minste samla inntekt for personar med liten eller ingen pensjon frå folketrygda på grunn av kort butid i Noreg.

§ 2 Definisjonar

Med grunnbeløpet meiner ein i lova her grunnbeløpet etter folketrygdlova § 1-4.

Med ektemake meiner ein i lova her personar som er gifte etter ekteskapslova og som bur saman i eitt hushald, personar som bur saman som ektefolk utan å vere gifte med kvarandre, og registrerte partnerar som bur saman i eitt hushald.

Kapittel 2. Personkrins - opphald i utlandet

§ 3 Kven som kan få stønad

Supplerande stønad vert gitt til personar som har fylt 67 år og som er busette i Noreg. Ein person vert rekna som busett dersom han eller ho er registrert i folkeregisteret og har opphaldsløyve som gir grunnlag for busetjing i riket.

Familiemedlemer i oppstigande linje som har fått opphaldsløyve av di dei er forsørgde av personar som oppheld seg her, kan berre få supplerande stønad for tidsrom etter at dei har fått løyve til fast busetjing i Noreg.

§ 4 Opphald i utlandet

Retten til supplerande stønad fell bort når ein person oppheld seg eller har tenkt å opphalde seg i utlandet i meir enn tre månader i samanheng eller i meir enn tre månader i alt i eit kalenderår.

Dersom opphaldet i utlandet er meint å vare i meir enn tre månader i samanheng, fell ytingane bort frå og med månaden etter den månaden då opphaldet i utlandet tok til. I andre tilfelle fell ytingane bort frå og med månaden etter den månaden då vedkomande hadde vore i utlandet i tre månader eller summen av utanlandsopphalda i eit kalenderår utgjør tre månader.

I tilfelle som går inn under andre leddet andre punktumet kan ytingar bli gitt for lengre tid enn nemnd dersom stønadstakaren legg fram dokumentasjon på at han eller ho ikkje kunne vende attende til Noreg på grunn av eigen sjukdom.

Kapittel 3. Fastsetjing av ytingar

§ 5 Full supplerande stønad

Full supplerande stønad skal vere

- 1,7933 gonger grunnbeløpet for einslege stønadstakarar
- 2,2933 gonger grunnbeløpet for personar med ektemake under 67 år
- 1,6433 gonger grunnbeløpet for kvar av ektemakane når begge har fylt 67 år.

Ytingane etter første leddet bokstavane a til c skal aukast med 40 prosent av grunnbeløpet per barn under 18 år som personen forsørgjer og bur saman med i eitt hushald. Dersom begge ektemakane har fylt 67 år, skal auken gå til den av dei som har lågast inntekt (sjå § 6 første leddet).

Eit barn vert rekna å forsørgje seg sjølv dersom det har inntekt som nemnd i § 6 første leddet, og inntekta er høgare enn grunnbeløpet.

Dersom ein ektemake under 67 år oppheld seg i utlandet i lengre tid enn fastsett i § 4, skal ytinga til stønadstakaren fastsettast etter første leddet bokstav a. Tilsvarande fell retten til tillegg for forsørgt barn bort når barnet har utanlandsopphald som nemnd. Reglane i § 4 gjeld tilsvarande med omsyn til tidspunktet for omrekning av ytingane etter første og andre punktumet.

§ 6 Inntekt som går til frådrag i supplerande stønad

Full supplerande stønad skal setjast ned med

- arbeidsinntekt

- b) pensjon frå folketrygda
- c) andre norske offentlege eller private pensjonar
- d) utanlandske offentlege eller private pensjonar
- e) kapitalinntekter.

Det skal reknast med slik inntekt hos stønadstakaren sjølv så vel som hos ektemaken. Dersom begge ektemakane har fylt 67 år, skal inntekt hos den eine ektemaken berre inngå ved prøvinga av ytingane til den andre ektemaken med den delen som overstig full supplerande stønad etter § 5 første leddet bokstav c.

§ 7 Utmåling av supplerande stønad

Supplerande stønad vert gitt dersom full supplerande stønad etter § 5 er høgare enn inntektsgrunnlaget etter § 6. Stønaden skal utgjere differansen mellom desse beløpa.

§ 8 Formue

Dersom ein søkjar eller ektemaken har så stor formue at det ville vere urimeleg å gi supplerande stønad, kan ein gi avslag på søknaden. Som formue vert ikkje rekna vanleg bustad eller vanlege ting til dagleg bruk.

Departementet kan gi forskrift til utfylling av reglane i paragrafen her.

§ 9 Låge stønadsbeløp

Supplerande stønad vert ikkje gitt dersom ytinga ville utgjere eit mindre beløp enn to prosent av full supplerande stønad etter § 5 første leddet bokstav a utan tillegg for forsørgde barn.

§ 10 Endringar

Fastsett stønad skal setjast opp eller ned dersom det skjer endringar i inntektene eller dei andre tilhøva som er lagt til grunn ved fastsetjinga av stønaden, og dette fører med seg ei endring av stønaden med minst 10 prosent.

§ 11 Stønadsperiode og utbetaling

Supplerande stønad vert gitt for ein periode på 12 månader. Stønadstakaren kan søkje om forlenging av ytingane med 12 månader om gongen.

Stønad vert gitt frå og med månaden etter den månaden då vilkåra for ytinga var oppfylte, men ved forlenging av stønadsperioden som nemnd i første leddet tidlegast frå og med månaden etter utløpet av den siste stønadsperioden. Dersom retten til ytingar fell bort av andre grunnar enn at stønadsperioden løper ut, vert ytingar gitt til og med den månaden då retten fall bort.

Dersom ei endring som nemnd i § 10 fører til at stønaden vert sett opp, gjeld dette frå og med den månaden då endringa skjedde. Dersom ytinga vert sett ned, får dette verknad frå og med månaden etter den månaden då endringa skjedde.

Supplerande stønad vert ikkje gitt for lengre tid attende enn tre månader før den månaden då søknaden om ytingar vart sett fram. Renter vert ikkje gitt. Rentetap eller ytingar for tidlegare månader enn tre månader før søknadsmånaden kan heller ikkje krevjast erstatta med heimel i skadeserstatningslova eller i alminnelege erstatningsrettslege reglar.

Dersom det er utbetalt økonomisk stønad etter sosialtenestelova kapittel 5 i periodar som det vert etterbetalt supplerande stønad for, skal det gjerast frådrag i etterbetalinga tilsvarande den økonomiske stønaden.

Stønaden vert utbetalt i månadsbeløp før utgangen av den einskilde månaden. Månadsbeløpa vert avrunda til den næraste heile krona.

§ 12 Opphald i institusjon mv.

Personar som er innlagde i institusjon der opphaldet vert dekt av det offentlege, har ikkje rett til supplerande stønad for tidsrom etter at opphaldet har vara i ein kalendermånad utover den månaden då han eller ho vart innlagt.

Reglane i første leddet gjeld tilsvarande ved opphald i fengsel mv.

§ 13 Tilbakekrevjing

Supplerande stønad som er utbetalt utan at vilkåra for det var oppfylte, skal krevjast attende dersom den som fekk utbetalinga forsto eller burde ha forstått at utbetalinga grunna seg på ein feil. Vedtak om å krevje tilbake slike beløp er tvangsgrunnlag for utlegg.

Beløp som skal krevjast tilbake etter første leddet, kan avreknast i framtidige terminar av supplerande stønad eller andre ytingar til livsopphald som vert administrerte av trygdeetaten. Avrekninga kan ikkje utgjere meir enn 10 prosent av dei aktuelle terminbeløpa.

Beløp som ikkje vert innkravde etter andre leddet, kan innkrevjast etter reglane i bidragsinnkrevjingslova.

§ 14 Finansiering

Utgiftene som trygdeetaten har til supplerande stønad og til administrasjon av ordninga vert dekte av statskassa. Pengane som trengst til dekning av utgiftene skal overførast til Rikstrygdeverket på forskot, og seinast på det tidspunktet utbetaling skal skje. Trygdeetaten skal føre særskilt rekneskap over pen-

gane som vert overførte til dekning av supplerande stønad.

Kapittel 4. Saksbehandling mv.

§ 15 Tilhøvet til forvaltningslova

Reglane i forvaltningslova gjeld for handsaminga av saker om supplerande stønad, med dei unntaka som går fram av lova her.

§ 16 Avgjerd etter lova

Saker om ytingar etter lova vert avgjorte av Riksstrygdeverket, som kan delegere avgjerda til anna organ i trygdeetaten.

§ 17 Søknad

Søknad om supplerande stønad skal setjast fram for trygdekontoret på bustaden til søkjaren på skjema fastsett av Rikstrygdeverket. Søkjaren skal møte personleg på trygdekontoret. Trygdekontoret skal hjelpe søkjar med utfyllinga så langt dette er naudsynt.

§ 18 Plikt til å gi opplysningar

Ein person som søker om supplerande stønad, har plikt til å gi dei opplysningane og levere dei dokumenta som trygdeetaten treng for å vurdere om han eller ho har rett til ytinga. Den som får supplerande stønad, skal gi melding til trygdeetaten om endringar i alle tilhøva som verkar inn på retten til eller storleiken på ytinga.

Trygdeetaten kan krevje at ein person som får supplerande stønad gir dei opplysningane og leverer dei dokumenta som trygdeetaten treng for å kontrollere storleiken på stønaden eller om han eller ho framleis har rett til ytinga.

Dersom ein søkjar eller stønadstakar ikkje legg fram dokumentasjon som trygdeetaten har bedt om, kan ein søknad om ytingar bli avslått, og ytingar som er gitt kan haldast attende. Det same gjeld dersom søkjaren gir uriktige opplysningar som er viktige for retten til eller storleiken på ytinga eller let vere å gi slike opplysningar.

§ 19 Henting av opplysningar mv.

Trygdeetaten kan krevje at likningsetaten eller skattefogdane gir opplysningar om inntekts- og formuestilhøva for ein person som søker om eller har fått supplerande stønad. Dette gjeld òg i høve til tidlegare likningar.

Ved behandlinga av krav om ytingar etter lova, og ved kontroll av ytingar som er gitt, har trygdeetaten rett til å få nødvendige opplysningar frå sosialte-

nesta, politiet, andre offentlege organ, arbeidsgivar, bankar, forsikringsselskap og private pensjonsordningar.

Trygdeetaten kan påleggje helseinstitusjonar, fengsel og andre institusjonar å gi rutinemessige meldingar når klientar vert innlagde eller utskrivne.

Dei som vert pålagt å gi opplysningar, har plikt til gjere dette utan ugrunna opphald og utan hinder av teieplikt. Dei kan ikkje krevje vederlag for å gi opplysningane.

§ 20 Opplysningar om ektemaken

Ektemaken til ein person som søker om eller får supplerande stønad etter lova, har plikt til å gi opplysningar om inntekts- eller formuestilhøva sine etter reglane i § 18. Reglane i § 19 gjeld tilsvarande i høve til henting av slike opplysningar.

§ 21 Kontroll

Rikstrygdeverket kan bestemme at saker om supplerande stønad skal få ei ny vurdering med fastsette mellomrom, og kan gi reglar om korleis slik etterprøving skal gjennomførast.

Departementet kan gi forskrift om tiltak med sikte på å kontrollere at vilkåra i § 4 er oppfylte eller om ein stønadstakar har hatt opphald i utlandet i strid med reglane. Forskrifta kan bestemme at ein stønadstakar skal møte personleg på trygdekontoret inntil to gonger i året og vise pass eller anna reisedokument.

§ 22 Anke til Trygderetten

Vedtak om supplerande stønad etter lova her kan ankast inn for Trygderetten. Reglane i folketrygdlova § 21-12 gjeld tilsvarande så langt dei høver.

§ 23 Andre reglar om saksbehandling

Reglane i folketrygdlova §§ 20-8, 21-9, 21-10, 21-11, 22-1, 22-6 og 22-18 gjeld tilsvarande så langt dei høver.

Kapittel 5. Ikraftsetjing

§ 24 Når lova tek til å gjelde

Lova tek til å gjelde frå det tidspunktet Kongen bestemmer.

B.

Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei vurdering av følgjene av lov om supplerande stønad to år etter iverksetjing.

C.

Stortinget ber Regjeringa vurdere om lov om supplerande stønad skal utvidast til å gjelde andre grupper enn personar over 67 år.

D.

Stortinget ber Regjeringa iverksetja lov om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg utan uttrekk i rammeoverføringane til kommunane.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 17. februar 2005

Magnhild Meltveit Kleppa
leiar og ordførar